

Matèria elemental

Xavier Macià

XI Premi de Poesia Maria Mercè Marçal, 2009
del Consell Comarcal del Pla d'Urgell

Pagès editors
LLEIDA, 2009

© Xavier Macià Costa, 2009
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2010
carrer Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat
Primera edició digital (e-pub): maig de 2010
ISBN: 978-84-9779-925-6
Disseny: Ton Gorgues / Xavier García

Aquesta edició correspon als continguts
de la primera edició en format paper de abril de 2009

Comiat

Estiu. Finals d'agost de 2006.

El món fa olor d'orenga i de timó
i als arbres lluca un pàl·lid verd groguís
que encendrà focs al cor de la tardor.
La mare seu al meu davant. Precís,
l'absurd rellotge diu que són les tres
d'un dia que es desvetlla las i gris,
avergonyit de ser gairebé res.
"Toquen a missa, i és l'últim avís."
Tampoc els mots no són d'aquest moment,
vénen d'algun ombrívol passadís
del laberint dels anys, com un lament.
El meu silenci greu, tan indecís,
ho amara tot de boira, el pensament
i l'ombra d'aquest dia malaltís.
No sap qui sóc. Em mira fixament.
Jo sé que en el seu món vast i concís
ballem el darrer vals i ens abracem.

Elemental

Tot és senzill, diàfan,
encara que no ho sembli.
Un carbassó, per exemple.
És ben elemental,
i ens prodiga sabers:
la muda dansa dels astres
i la immòbil rotonda
amb rellotge de sol.

Un carbassó no ment.
Tampoc fa preguntes:
"Qui som? On anem?"
Ens veu elementals,
semblants a ell:
fina pell tendra al ras,
sota la freda veritat
de les estrelles.

L'obac a dins

La llum del sol no és prou,
si el que volem és l'aire
respirable de la petita casa
amb balconada oberta;
si el que tenim
és sols un pany de cel
i el cau humit
on enterrem els ulls.

Res no consola,
ni els primers verds de l'ombra,
ni els últims crits vermells.

Si almenys poguéssim reposar.

Però l'obac a dins,
el vent morat i pedra.

Coses per recordar

La immensa petitesa del neutrí,
l'aroma dens i làbil del lilà,
l'espai obscur i lluminosament
remot que Hubble mira amb ulls de gat,
l'adéu dels àlbers a la primavera,
el gest vençut i el tacte tulipà,
la manera callada de morir
que tenen els instants, el cant del bosc
quan la tardor s'adorm en cada branca,
l'oceà d'ulls en el cel de quitrà,
el vol inabastable del teu cor,
l'ara mateix que no hem perdut encara,
la mirada més trista, octogonal,
d'una vaca el dia abans de parir.

Plom a les ales

A Pere Pena

¿No has tingut mai, de cop,
aquella estranya sensació
que les arrels que et lliguen a la terra
han desaparegut de sostenir-te?

I ho provaràs de nou,
potser en un altre indret
i amb algú altre;
potser desesperat,
o resignat a un mínim vol.
Fins que algun dia,
cansat de tants exilis,
comprendràs finalment
que no és possible
ser corona de reina, o corall,
contra el vent i l'onada.

Poguéssim ser teix, o sabí.

Cançó de l'alba

A Rosa Mesalles

Som sempre els nens
que han patit son i gana,
les mans que han demanat
sense vergonya,
                                    el gest
inesperat de la tendresa,
l'inútil plor
contra el bramul del monstre.

Som sempre el que no és i sagna.

Dones fosques

Aquestes dones no són joves mai;
tampoc tenen futur, però no sembla
que els amoïni gaire —o s'ho callen.
Un temps fan goig, però vénen els fills
i es tornen renegrides com la terra.

De nen, les veia feinejant al camp,
rere els homes, voltades de canalla
i en silenci, retudes com l'hivern.
Pensava que les nenes del meu joc
també se'm tornarien fosques i acres.

“Les dones són la pesta, són dimonis”,
resava sempre el Ton. M'ho deia a cau d'orella,
perquè la mare no el sentís. El pobre,
s'ho feia tot a sobre, com un nen.
La mare el va cuidar, per caritat,
fins a la mort. “No l'ha estimat cap dona
—deia— i és per això que no té cor.”
Quan va morir, no vaig plorar per ell.

Un dia de molt sol, amb claps de gel
fonent-se al marge del camí, la mare
se'm va endur amb ella al riu, prop del molí.

Feien bugada. Dones joves, blanques
i alegres com el cant del verderol.
“L’última és verge, o té marit”, va dir
la dels cabells de nacre i, aleshores,
totes van saltar a l’aigua seminues.

Jo vaig quedar sorprès que fossin vives.
“Tu no has vist res, noiet”, va fer la mare,
quan tornàvem, però tenia por.
Es va posar el mocador al cap
i res va tornar a ser com era abans.

Pedra

Sin esperanza, pero con convicción.

Á. GONZÁLEZ

Som una pedra que s'enfonsa
enmig de l'oceà.

Caiem avall
sense saber qui ens ha llançat.
I tenim por, i la certesa
que morirem abans no toquem fons.
Si la sort acompanya,
corrents marins ens menaran
fins l'aigua soma de la platja.
Si ens és adversa,
esdevindrem un gra de pols:
ens dissoldrem tan lentament,
que no ens veurem morir.

El cim

Si malgrat tot abandonem,
diem que tot és lluny i irreparable,
no haurà servit de res
haver parat la tenda en un bon lloc
i, encara fosc, sortir de la Renclusa
i fer Coronas a les deu,
després de tantes hores de camí,
de neu i cansament.
No haurà servit de res
si, en el darrer moment
—la por abissal
del Pas entre les penyes—,
ens deixem caure avall,
sense intentar trobar ressalts
ni enfonsar al gel l'acer del piolet.

Diamant

Pensa en el crit
de les petites coses,
escolta com et parla
d'allò que és provisorí.
Recorda el vell baladre,
les altes branques revinclades
per l'ínfim pes de verd i flors.

Aferra't tant com puguis
a les coses mortals.

Rius subterranis

Petites veus,
quasi inaudibles.
Després arrels
i mans esteses.
L'estiu feixuc
portarà fruits:
la nua carn.
Més tard, el dol
entre el fenàs,
el darrer crit
esgarrapant
la terra humida,
i el fràgil cant
de la nit clara.

Rius subterranis.

La Clamor de les Planes

Passeig nocturn pel parc:
fressa de grava i cànon de granotes.
Tota la llum d'esquena.

Ara, a ciutat, crema l'asfalt
sota els pneumàtics:
cuques en zel,
porugues i excitades.

Passos segurs de cors erràtics.

Three Quarks for Mr. Mark

Per a J. L., *in memoriam*.

Una altra mort, encara
—una de tantes, quasi una galàxia.
Una altra mort obaga,
tan pròxima i remota.
I a tres mil metres sota terra,
dins l'infern d'aigua sulfurosa,
una bactèria
abomina de l'aire i de l'aquosa
raó de l'existència.
La vella mina d'or
sud-africana,
incuba un rar tresor
de vida inacabada.

L'espai obscur de l'univers,
un univers d'estrelles rutilant,
un cementiri de cadàvers.
I tres mil metres més avall,
un vell fossar de larves.

Matèria elemental.

Aeroport

La vida, de vegades,
és com les terminals d'un aeroport
en un dia de vaga,
amb totes les anades cancel·lades
i una llarga cruïlla de destins.
Atrapats en el temps,
temerosos de tot, en va cerquem
el primer vol que ens pugui tornar a casa,
i descobrim, per primer cop,
que estem molt lluny dels qui estimem.

A l'aeroport, hi pots trobar de tot,
menjar i beguda, però res
et consola del buit
que s'arrapa a la pell.
Aquest temps aturat
sempre et recorda que l'essencial
és invisible als nostres ulls.

Has oblidat qui ets.
T'asseus en un racó
i deixes que les coses
t'ensenyin a mirar.

No vols fugir.

Només esperes
que aquest temps no se'n vagi
tan de pressa, que caigui molt avall,
que cristal·litzi al fons del cor
i un dia reverberi.

(Roma, juny de 2007)